

עין משפט
גזירה

מו:ז

יצאות השבת פרק ראשון שבת

מסורת הש"ס

ק"ח א"י מ"י פ"ה מהל'
עומלת מת הלכה א'
ג'
ק"ב ב ג מ"י פ"ה מהלכות
אלות העומלת הלכה
ג'
ק"ב ד ה ו מ"י פ"ה מהל'
כלס הל' ה':

מוסף רש"י

ועל ספק בגדי עם הארץ.
לומר על בגדי עם הארץ, אם
נגשו בה נשפת משום שחם
שחם היה וזהו ג' כלי
זכוכית שנקבו. עשויים
וקצת לטעון שמתחילין
ר"ה י"ח א"ר אבר. שבת
לפניהם זה נקב (פ"ט).
ר"מ כ"ט. א"ר לומר שחיי
למחלוקת יטה. ורש"י שאל
נגשו שוב עשוייה. ורש"י
ש"ן כל זכוכית חורין
למחלוקת יטה כדלמך שאל
גזירי חורין עשוייה יטה אלא
ככל מחלוקת. ור"מ הני הילך
הנכר עשוייה ככל מחלוקת
דעל ספק ה"ך אה המעמיד
(פ"ט). והבנים שטורין.
דעיקרו כל זכוכית מן אלה
אלין כתר המעמיד. ענין
א"ר, כל זכוכית עשוייה
שקופה והיטיל לתוכן אבר,
יורהו כן שמתעב ונכ"ט שם
מסוה ר"מ. עומלת עומלת
כל מחלוקת דלורייא אם
נגש כהן עשוייה. דעל
ה"ך א"ר המעמיד יטה אלא
מחלוקת עשוייה כל מחלוקת
דלורייא אלא משום עומלת
הה"ך והבנים והמגדל או
ג' ר"ה פ"ט.

אתו אינהו גזיר אגושא לשרוף בו, וקשה דמכלי זכוכית לא
מיך כלום אפי' לפי המסקנא דהא ליכא למימר דמעיקרא
גזיר לזכוכית לתלות ולבסוף גזיר לשרוף דמסקנא אגושא דלכלי
זכוכית לא שורפים כדלמרינן לקמן דעבוד רבנן היכרא דלא לשרוף
עליה תרומה וקדשים וי"ל דדוקא
צטומלת גזיר אמר לקמן דאין שורפין
תרומה וקדשים דאינו טמא אלא משום
דמזרי לכו ולכלי מתכות אבל שאר
טומאות המטמאין מתורת כלי חרס
שפיר שורפים תרומה וקדשים דהא
דמו לגמרי לכלי חרס וכן בלאו הכי
לר"י פירש כן לקמן ולספרים דגרסי
הכל אלא שפירקל גזיר ולא קבלו
מיייהו וחסו רבנן דשמונים שנה
וגזרו וקבלו מיייהו למימרה דחדא
גזרה הואי לשרוף והאמר אילנא טי'
אמי שפיר דכלי זכוכית גזיר ולא קבלו
קמא מירי: ו**ואוירא** א"תות.
מימה דתנן במסכת אהלות (פ"ב מ"ג)
אלו מטמאין צמטע ונמשא ולא באלה
עלם כשעורה ארץ העמים וי"ל
דהתם מייירי כגון שביצא עפר מארץ
העמים לארץ ישראל אי נמי כר'
שמעון דלמך (ט) קביר עכו"ם אין
מטמאין באלה דלא החמירו בלרץ
העמים יותר מקביריה ועוד מירץ
דהילא משנה נשית קודם גזירה
שגזרו על איריה אלא על גושא בלנד
וכן משמע מדקאמר על גושא לתלות
ועל איריה ולא כלום אלא ודאי קאמר
ועל איריה ולא כלום למא דמעיקרא
גזיר על מרייהו לתלות ולבסוף גזיר
על גושא לשרוף ועל איריה דקאי
קאי אלא משום דמוכח ממעמדין
דלהלות דמתחלה כשגזרו על גושא
לא גזרו על איריה וזה דעבי צניר
צפרק כהן גדול (דף נד: ושם) ארץ
העמים משום איריה גזרו עליה או
משום גושא גזרו עליה הא שפיעא
דלאיריה נמי גזרו דקאמר הכל אלא
התם ה"פ משום איריה (ו) גזרו עליה
שלא יכנס צאייר ארץ העמים צבוס
ענין אפי' ע"י שידה מינה ומגדל או
משום גושא שהוא מאהיל על הגוש
כגון ע"י שידה ומגדל טהור: ע"י ששה ספקות שורפין.
אוקר ר"י דלפי' איכא ספקות אה התרומה עליהן כגון סככות ופרעות וכיוצא באלו הכא לא תשיב אלא הנהו דמקי בלואש:
על ספק בית הפרס. גראה לר"י דמירי כשדה שנחרש זה קצר דטהור מדאורייתא ולא חיישין לעלם כשעורה ולא היו אלא מדרבנן אבל
שדה שאבד זה קצר היו ספיקא דאורייתא כדמוכח במ"ק (ד' ה:): וא"כ להכמיס אמאי קאמרי אף ספק מגע ברשות היחיד מולין והתנן בפ'
ו' דטהרות דכל ספקות ברשות היחיד עמא: **וע"ז** בגדי עם הארץ. דגזרו עליהם שיהיו כזבין לכל דבריהם ואפילו רוק שלו טמא דלמך
בפ' בתרא דחגיגה (ד' ג:). גזירה משום ליטורא דעם הארץ ואפילו עמא מת רוק שלו אינו טמא אלא שעשאוהו כוז לצד מהיסט ומדרס
שלא גזרו עליו כדמנן במסכת טהרות (פ"ו משנה ו) דקמתי התם בגנבים שנכנסו לבית אין טמא אלא מקום רגלי הגנבים ומה הן מטמאין
אוכלים ומשקין אבל כלי חרס המוקף למיד פתיל ומשכבות ומושבות טהור ואם יש עמאן נכרי או אשה הכל טמא ובהנמיקין (גטין דף סא: ושם)
משמע נמי הכי דפרץ וליחוס שמה חסרטה דהוא אינו מטמא נהיטט ועל ספק רוקין נמי דקאמר דחיישין שמה של עם
הארץ הן שרוקן טמא היינו דפרשיית ולא כפ"ה דפירש דבגד ע"י עמא דחיישין שמה ישבה עליו אשתו נדה: **וע"ז** ספק מי רגזי
ארם שבבגד מי רגזי בהמה. פ"ה דספק ספיקא הוא וקשה דבפרק צנות כותים (נהד דף ל: ושם) תנן דלין שורפין עליהן תרומה מפני שטומאין
בספק ורמיניהו על ו' ספקות שורפין כו' ומשני דמנתי' דהתם מיירי דאיכא ספק ספיקא ומש"ה אין שורפין ולפירוש הקונטרס הא על ספק
מי רגזי אדם שורפין אפי' דהוי ספק ספיקא וגראה לר"י דנקט מי רגזי בהמה משום דכשהן זה אלא זה הן נכרות טפי שהן על אדם וליכא
אלא ספק אחד: **א"למא** תנן א"ו הוציץ בב"ב. וליכא למימר דהיא טבילה בכלים חרשים מיירי כשקונים מן הנכרים כדלמך בסוף
מסכת ע"ו (דף עה:): דלרירי טבילה דהא קתי סיפא בפ"ט דמסכת מקואות (משנה ה) על השלחן ועל הטבילה ועל הדרגש (ועל
הדולקין) מוללין: **ור"ב** טאיר היא דאמר ה"ב הו"ך אחר הפעמיד. ובפרק צנה א"ש (לקמן דף ט: ושם) דקמתי שיהי רבי תמיה אומר
צטבעת ה"ך אחר חותמה צעול ה"ך אחר סמולגו צבולס ה"ך אחר שליומו כו' וכתמים אומרים הכל הו"ך אחר המעמיד לא
מיימי הכל דכ"ה קרי מעמיד זה מה שנתנין למוכס והתם קרי מעמיד דבר המעמיד כלי עלמו כגון עמודי סולם שמחברים את
השליבות: **והכבמים** שטורין. ואם תאמר והיכי מוכח מהכא דרבי מאיר סבר הכל הו"ך כו' דילמא לא דמטמא ר' מאיר משום
דחשיב קמינה מעלייתא ומעמא מדין כלי זכוכית ולא מדין כלי מתכות אלא כשהן ליה קמינה מעלייתא ולכן מטמאיה לגמרי ויש
לומר דמסתבר ליה דלכלי אלא הוי קמינה מעלייתא ופליגי דר' מאיר מטמא טומאה דאורייתא מדין כלי מתכות דסבר הכל הו"ך
אחר המעמיד וכתמים מטמאין מדאורייתא אבל מדרבנן מיהא טמא לפי שגזרו על כלי זכוכית דקמינה מעלייתא היא אבל אין לפרש דרבנן
מטמאין

אלא אתו אינהו גזיר אגושא לשרוף
ואוירא ולא כלום ואתו רבנן דפ' שנה גזיר
אוירא לתלות למימרא (ו) דהרא גזירתא הוה
לשריפה (ו) והאמר אילנא ידים תחלת גזירתא
לשריפה ידים הוא תחלת גזירתא לשריפה
הא מידי אחרינא לא אלא אתו אינהו גזיר
אגושא לתלות ואוירא ולא כלום ואתו רבנן
דפ' שנה גזיר אגושא לשרוף ואוירא לתלות
ואכתי באושא גזיר ידתן יעל ו' ספקות
שורפין את התרומה על ספק בית הפרס ועל
ספק עפר הבא מארץ העמים ועל ספק בגדי
עם הארץ ועל ספק כלים הנמצאין ועל ספק
הרוקין ועל ספק מי רגזי אדם שבבגד מי רגזי
בהמה יעל ודאי מוגען (ועל) ספק טומאין
שורפין את התרומה ר' יוסי אומר אף על
ספק מוגען ברה"י שורפין וכה"א ברה"י תולין
ברה"ר טהורין ואמר עולא אלו ו' ספקות
באושא החקינה אלא אתו אינהו גזיר אגושא
לתלות ואוירא ולא כלום ואתו רבנן דשמונים
שנה גזיר אידי ואידי לתלות ואתו באושא
גזיר אגושא לשרוף ואוירא דקאי קאי:
ר"ב זכוכית כ"ט גזיר בהו רבנן טומאה ז"א"ר
יוחנן אמר ר"ל הואיל ותחלת ברייתן מן החול
שוניהו רבנן ככלי חרס אלא מעתה ה"א
תהא להן טהרה במקוה אלקמה תנן (ו) ואילו
הוציץ בכלים הופת והמור בכלי זכוכית
הבא במאי עסקינן כגון שניקבו והטיף
לתוכן אבר ור"מ היא דאמר ה"ב הו"ך
אחר המעמיד דתניא כ"בלי זכוכית שניקבו
והטיף לתוכן אבר אמר רבן שמעון ב"ג
ר"מ מטמא וכתמים מטמאין אלא מעתה
לא

אסו אינהו. יוסי (ט) ויוסי: גזיר אגושא לשרוף. תרומה הנוגעת בגוש
העפר: ואוירא לפנות. תרומה הנכנסת באירא ואין דבר מספיק
בימים כגון שדה פרוצה מתמחה: ואכתי. אגושא לשרוף באושא
גזיר: על ספק בית הפרס. לומר על ספקו של בית הפרס כגון
תרומה שנכנסת לבית הפרס דהוא
שדה שאבד זה קצר היינו ספק דלא
ידעיין אם האהילה על הקבר אם
לאו: ועל ספיקו על עפר ארץ העמים.
דכל עפר ארץ העמים מספקא לן
בקבר של מת: ועל ספיקו של בגדי
עם הארץ. דכליהו מספקא לן שמה
ישבה עליהם אשתו נדה כדמנן (מגילה)
דף י"ח: בגדי ע"ה מדרס לפרושים:
ועל ספק כלים הנמצאים. דלא ידעיין
אם טמאים הן: ספק רוקין. כל רוקין
מספקא לן דילמא דזב ניהו: ועל
ספק מי רגזי אדם. הך ספק לא דמי
להך דלעיל אלא אפי' מספקא לן אם
מי רגזי אדם הן אם מי רגזי בהמה
הן דאיכא חרי ספיקו לקולא דאם
תמלי לומר דלדס שמה טהור: שכנגד
מי רגזי בהמה. רבותא אשמעינן דלא
מימא מדעיה דבהמה הני נמי דבהמה:
ודאי מוגען וספק טומאין. יודע ודאי
שנעשה כהן תרומה אבל אינו יודע אם
הם טמאים אם לא כדמפרש כזולתו:
שורפים. והיינו אגושא: באושא חקינהו.
כמה שנים אחר חורבן כדלמרינן
צ"ה (פ"ד דף ל:). גזי' מסקנת
שניה: אלו מוללין. לגבי
טבילה: הו"פ והמור גרסינן: ככלי
זכוכים. שהן למקור ואין אדם מקפיד
על טיט ודבר אחר הנדבק בהן לפי
שנופל מאליהו והני הוא דמדבקין טובא
וקפיד עלייהו ואין מו"ך אלא דבר
המקפיד עליו: כגון שנקבו. וטהרו
מתורת כלי חרס דכלי חרס שנידמו
מטהרתם: והטיף לתוכו אבר. דחשיב
ליה ככלי מתכות דכל קבלת טומאתו
משום אבר המעמידו להך אית ליה
טהרה במקוה: מטמא. ולא אמרינן
צטיל ליה מתורת כלי כשאר כלי חרס
הנשבר דקפיד ה"ך אחר המעמיד
אלא מטמא. הואיל ושניהו ככלי חרס:
נתר

16 ועל דל: (ב) נדה ל:
טבחה פ"ד מ"י (ג) ג'ל
סאה וכן אילת כמנסה
ד) כדמרי לנא ח"ר יחזק.
ה) מקוואת פ"ט (משה ה).
ו) לקמן (ו. מ. א.) ר"ה פ"ט
ז) וילס פ"ד מ"א.
ח) ויכחט פ"א. י' וע"פ
מספוט נטין ח' ד"ה דגזיר.

הנהרות הב"ח

(ה) נמ"א למימא דתחלה
הרא נורמא: (ג) רש"י ר"ה
למו א"תו יוסי ויפסי:
(ח) ר"ה ד"ה ואלמלא ויסי
ה"פ משום אירא ממש
גזיר:

גליון הש"ס

ג' ועל ספק בגדי עם הארץ.
ע"ה. ע"ה. ע"ה. ע"ה.
מ"ה דף ג' ע"ה.
מ"ה ח"ה: ע"ה. ע"ה.
כ"ה זכוכית יטין ספק מ"ה
דכלס מ"ה: ח"ה. ר"ה
א"תו יוסי ויפסי:
ה"פ משום אירא ממש
גזיר: ע"ה. ע"ה. ע"ה.
פ"ה ד"ה ר"ה ע"ה. ע"ה.
ד"ה מ"ה:

רבינו חננאל

גושא שהוא קיקע עצמו.
כדכתיב גושא עפר. תחלות.
כלומר טומאה כספק
לש"ן קדשים ונוגשים בה
ה"ך לא אכילין ולא
שורפין. ועל אוירין ולא
כלום. כלומר אם נכנסה
התרומה בשידה חיבה
המגול ולא נחה בקרקע
הצרה לארץ אלא באוירה
ולא כלום. ורבנן דשמונים
שנה גזרו על אוריה נמי
לתלות ואתו רבנן באושא
גזיר אגושא לשרוף ועל
אוירא דקאי קאי לתלות.
על כלי זכוכית מיט גזיר
יוסי כן יעזר ויפסי כן
יוחנן טומאה בהן. א"ר
שטעון כן לקיש האיל
ותחלת ברייתן מן החול
שוניהו רבנן ככלי חרס.
ואקשינן אם ככלי חרס הן
לא יטהרו במקוה אלא
תנן ואלו הוציץ בכלים
הזפת וחבר בכלי זכוכית.
מכלל שאם אין בהן דבר
הוציץ עלתה להן טבילה
ונטור. ושניין האי ככלי
זכוכית שניקבו והטיפו
לתוכן אבר וזהו הנקב
והעמיד המיסקין טלצאת.
ר"מ הוא דאמר כיון
שהטיפו לתוכן אבר ככלי
מתכות דמי שהכל הו"ך
אחר המעמיד וטמאין
יספורין דתנא כלי זכוכית
שניקבו כו'.